

Toelaatbaarheid in het passend onderwijs

Doorverwijzing blijft maatwerk

Hoe verloopt de procedure van toelating nu het passend onderwijs en handelingsgericht werken gemeengoed zijn geworden? We lieten twee commissieleden aan het woord, één vanuit het primair onderwijs en één vanuit het voortgezet onderwijs.

Katja Walstra-Groot werkt als orthopedagoog bij het SWV Kop van Noord Holland en is beoordelaar toelaatbaarheid. "Voorheen hadden we heel duidelijke criteria voor doorverwijzing naar het speciaal onderwijs", vertelt ze. "In het kader van passend onderwijs is dat veranderd: de criteria van weleer zijn feitelijk losgelaten. Veel meer kijken we naar wat het kind in kwestie nodig heeft en waar de school dat kan vinden of kan organiseren."

Alle scholen in ons samenwerkingsverband hebben een ondersteuningsteam, waar kinderen die vastlopen in worden besproken. Daar zijn ouders ook altijd bij betrokken. Mocht de ondersteuning van ouders en leerkrachten niet voldoende zijn, kun je een arrangement inzetten. Als het kind daar ook niet bij is gebaat, komt het uiteindelijk bij de CTO terecht." CTO staat voor Commissie Toelaatbaarheid Onderwijsvoorziening. De CTO, waar Walstra-Groot voorzitter van is, gaat met ouders en school in gesprek om te kijken wat nodig is en waar het gevonden kan worden.

Groeidocument

Het ondersteuningsteam gaat na of de school alle mogelijkheden voor ondersteuning heeft benut. Zit er nog ruimte in? En als die ruimte er niet meer is, wat kan dan de oplossing zijn? Dat zou speciaal (basis)onderwijs kunnen zijn, maar er zijn ook andere mogelijkheden. Zo gauw een leerling in beeld komt als 'zorgleerling', wordt een groeidocument opgesteld voor het ondersteuningsteam en uiteindelijk kan dat ook gebruikt worden voor aanmelding bij de CTO. Dat geeft het nodige inzicht in de genomen acties, de ingezette trajecten én de resultaten.

Walstra-Groot: "Op basis daarvan maak je een inschatting van de pedagogische en didactische behoeften. Ja, het groeidocument is erg belangrijk. Het is het enige officiële document en een belangrijke bron van informatie. Omdat alle gezette stappen in het traject goed in kaart gebracht zijn, is het zeker een verbe-

tering ten opzichte van de oude werkwijze." Mochten de inspanningen van de school niet toereikend zijn voor de leerling, bekijkt de CTO welke vorm van onderwijs het beste tegemoetkomt aan de pedagogische en didactische behoeften van de leerling.

Toelaatbaarheidsverklaring

De CTO is bevoegd tot het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor speciaal basisonderwijs, en voor speciaal onderwijs cluster 3 (ZMLK, Mytyl) en cluster 4 (ZMOK). Onderwijs voor cluster 1 en 2 wordt beoordeeld door landelijke toelaatbaarheidscommissies. De CTO bepaalt de duur van de toelaatbaarheidsverklaring; bij jonge kinderen wordt vaak een TLV voor bepaalde tijd afgegeven en wordt na enige tijd opnieuw beoordeeld welke vorm van onderwijs passend is.

Voorschoolse voorzieningen

Daarnaast is er aandacht voor de aanpak van jonge leerlingen in voorschoolse voorzieningen. Walstra-Groot onderschrijft dat belang, maar ziet tegelijkertijd dat het lastig is. "Je bent afhankelijk van peuterspeelzalen en daar zijn ze nog niet echt vertrouwd met het groeidocument of

Katja Walstra-Groot

'Veel meer kijken we naar wat het kind in kwestie nodig heeft en waar de school dat kan vinden of kan organiseren'

ze vinden het lastig om in te vullen. Anderzijds zie je wel dat kinderdagverblijven investeren in werkstructuren zodat de beweging naar ons beter gaat verlopen. Maar daar is nog winst te halen. Ze weten ons wel beter te vinden, zodat meer kinderen nu direct een passende onderwijsplek hebben, of de juiste ondersteuning in de basisschool." Momenteel geldt voor kinderen in de voorschoolse opvang, bij wie al direct duidelijk is dat ze behoefte hebben aan extra ondersteuning, dat zij altijd via de CTO naar een passende onderwijsplek worden begeleid. In het geval van regulier basisonderwijs kan de CTO direct een arrangement

PO VO

PO VO

Ingrid Zuurbier

toekennen aan de school in kwestie. Als het kind nog niet bij een school is aangemeld, kunnen de ouders het zelf aanmelden bij de CTO of eventueel de aanmelding samen doen met het bevoegd gezag van de school. Tegelijkertijd blijkt het lastig om juist zulke jonge kinderen goed te beoordelen. Het komt daarom voor dat een TLV voor bijvoorbeeld alleen de kleuterperiode wordt afgegeven, omdat kleuters zich nog goed kunnen ontwikkelen.

In dit geval wordt aan het eind van de kleuterperiode opnieuw geëvalueerd. Uit de cijfers blijkt dat het aantal aanmeldingen vanuit kinderdagverblijven en peuterspeelzalen is toegenomen. "Een positieve ontwikkeling als je bedenkt dat ze de route beter kennen", vindt Walstra-Groot. Hetzelfde geldt voor verwijzing vanuit de consultatiebureaus van de GGD.

Voortgezet onderwijs

Voor de overgang in het voortgezet onderwijs werkt het principe soortgelijk, weet Ingrid Zuurbier. Zij is schoolpsycholoog bij het Regius College in Schagen en lid van de CTPaO (Commissie Toelaatbaarheid Passend Onderwijs). Een school wordt 'handelingsverlegen' als het een leerling niet kan bieden wat het nodig

heeft. "De school bespreekt dat met de ouders en het kind wordt vervolgens aangemeld bij de commissie. Ouders en kind moeten de aanmelding ondertekenen en de commissie wil naast de ouders ook heel graag het kind zien en spreken om een zo goed mogelijke inschatting te kunnen maken van wat het kind nodig heeft. De school vult een groeidocument in, waarin de problematiek, de sterke en zwakke kanten, ingezette interventies, evaluaties en uitkomsten vermeld worden."

Vaak komt er ook informatie vanuit de basisschool en Zuurbier vindt dat een belangrijke toevoeging omdat je dan kunt zien of het probleem in het voortgezet onderwijs is ontstaan, of dat er al eerder sprake was van problemen. Daarnaast wil de commissie graag iets weten over het IQ van de leerling en de begeleidingsbehoefte.

"Heel handelingsgericht: twee kinderen met dezelfde diagnose autisme kunnen heel verschillende onderwijsbehoeften hebben. Een diagnose zegt natuurlijk wel iets, maar het draait uiteindelijk allemaal om de individuele ondersteuningsbehoefte." Leidend is ook hier het groeidocument: dat geeft de indicatie of het regulier onderwijs haalbaar is.

Voorbeeld
Zuurbier geeft een voorbeeld vanuit de school voor voortgezet onderwijs waar ze werkt. "Een meisje dat hier TL volgt, dat nu in de derde klas zit, volgen we al intensief vanaf de eerste. Er is externe hulpverlening ingezet omdat we voelden dat ze een kans moest krijgen, maar ze bleek in de eerste helft van het derde jaar alsnog vast te lopen. Achteraf denk je: we zijn wel erg lang doorgegaan."

Maar dat is ook omdat er periodes waren dat het beter ging en de externe hulp geïntensiveerd werd. En ze wilde zelf graag blijven. Maar de mate van begeleidingsbehoefte werd zo groot, dat het in de reguliere school niet meer voor elkaar te krijgen was." Het komt voor dat de commissie een school aanraadt om nog iets te proberen: een TLV krijg je niet zomaar en de gang naar speciaal onderwijs vergt de nodige zorgvuldigheid.

Beter?

Maar is de hele procedure nu beter geworden? Zuurbier vindt dat passend onderwijs beter op de kaart is komen te staan. En door de hele procedure van toelaatbaarheid moet je ook aantonen wat het

kind nodig heeft om optimaal naar zijn of haar kunnen te presteren. Toch: "Er zijn veel kinderen op school die geen diagnose hebben, maar ze hebben wel extra begeleiding of sturing nodig. Het groeidocument brengt dat in beeld. Het wordt planmatiger." Op het Regius College komen er elk jaar kinderen met problemen in beeld, waarvan het team zich afvraagt of ze dat al niet eerder hadden kunnen weten.

Daarom probeert de school al eerder duidelijk te krijgen of er iets speelt. Dat gebeurt dus planmatig: aan de hand van intakes waarin afspraken worden gemaakt over extra begeleiding, evaluaties daarvan, met eventuele bijstelling. "Dan wordt het voor iedereen inzichtelijker. Maar met mensen werken laat zich niet altijd in vakjes duwen. Het blijft maatwerk. Goed is natuurlijk wel dat de leerling centraal is komen te staan, meer dan voorheen. De leerling is aandeelhouder in het leerproces geworden."

'De leerling is aandeelhouder in het leerproces geworden'

